

UPGRADE: En ny retning for forberedende uddannelser

Koncept, resultater og anbefalinger



Indhold

UPGRADE kort fortalt	3
En ny retning for forberedende uddannelser	5
Introduktion til konceptet UPGRADE	6
Baggrunden for projektet	7
Konceptets kerne	9
Resultater fra projektet	12
Faglig progression og mere selvtillid	13
Anbefalinger til kommende forløb	16
Samarbejde og rollefordeling	17
Visitation af de unge	19
Forberedelse og strukturering af undervisningsforløbet	20
Den pædagogiske tilgang i undervisningen	24

UPGRADE kort fortalt

UPGRADE er et intensivt opkvalificeringsforløb i dansk og matematik som også har fokus på udvikling af de personlige kompetencer, der ruster deltagerne til at kunne gennemføre uddannelse. Målet er at hjælpe de unge, som ikke går den lige vej igennem uddannelsessystemet.

UPGRADE udviklet i et tæt samarbejde mellem VUC, jobcenter, Ungdommens Uddannelsesvejledning og erhvervsskole.

Konceptet er resultatet af et projekt i Region Hovedstaden, der løb fra januar 2014 til januar 2017.

Hvad gør UPGRADE specielt fra andre tilbud?



Intensive forløb på
7 eller 14 uger



Fagligt løft i dansk
og matematik



Undervisning tilpasset
den enkelte



Fokus på personlig
kompetenceudvikling



Brobygning til videre
uddannelse



Stærkt tværgående
samarbejde mellem aktører

82%
gennemfører
UPGRADE



Rigtig mange af de unge, som vi sender på et UPGRADE- forløb, går videre i uddannelse. Vi ser dem ikke igen.

- **Rikke Nyegaard Olesen, sektionsleder for ungeteamet i Hillerød**



Jeg er stolt af mig selv i dag. Jeg har ikke altid været så god til at give mig selv komplimenter, men nu siger de andre i klassen, at jeg er god til tingene.

- **Annika Andersen, tidligere elev på UPGRADE**

Grundlaget for UPGRADE

1. Alt for mange unge mangler de **faglige forudsætninger** for at komme ind på og gennemføre en erhvervs- eller ungdomsuddannelse.
2. Alt for mange unge **har ikke** de **personlige forudsætninger** for at gennemføre en uddannelse.

Resultaterne fra evalueringen har vist, at UPGRADE er et uddannelsesforløb, der giver både et fagligt løft og styrker de unges personlige forudsætninger for at gennemføre uddannelse.

UPGRADE bringer de unge tilbage på uddannelsessporet.

Deltagerne oplevede et løft i 5 ud af 7 personlige kompetencer*



Jeg har aldrig kunnet lide at fremlægge, men her har jeg lært det.
- Kursist på UPGRADE

Jeg har lært at dividere! Det brugte jeg hele folkeskolen på. Her har jeg lært det på to timer.
- Kursist på UPGRADE

*De fem personlige kompetencer er: selvkontrol, social intelligens, nysgerrighed, optimisme og vedholdenhed.

Fremgang i matematik på **23 %-point**



Gennemsnit for alle kursister

Fremgang i dansk på **6 %-point**

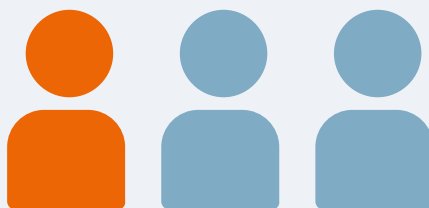


Gennemsnit for gennemførte kursister

Gennemsnitskarakter på 4,3 i både matematik og dansk

1 ud af 3

UPGRADE-kursister går videre på erhvervsuddannelse



Inden for de første seks måneder efter forløbet

En ny retning for forberedende uddannelser

UPGRADE er et nyt koncept for et intensivt forberedende forløb for unge voksne i alderen 18-29, der ikke har de nødvendige 2-taller for at komme ind på en erhvervsuddannelse. Forløbene giver deltagerne et fagligt løft i dansk og matematik og styrker de studiemæssige og personlige kompetencer, der er forudsætninger for at gennemføre en uddannelse.

UPGRADE er et uddannelsesforløb, der er udviklet og afprøvet i et treårigt projekt støttet af Region Hovedstaden. Projekt UPGRADE blev gennemført fra januar 2014 til januar 2017 i samarbejde mellem VUC'er, jobcentre, UU-centre og en erhvervsskole. Københavns VUC (KVUC) har været projektejer.

UPGRADE fremstår i dag som et velafprøvet og dokumenteret koncept. Projektforløbene er blevet evalueret af analyseinstituttet KORA, som peger på, at UPGRADE er en god model til at få de unge, som ikke går den lige vej gennem uddannelsessystemet, videre i uddannelse.

Hovedanbefalinger fra projektet er:

- Den faglige undervisning i dansk og matematik skal have et direkte fokus på deltagerens individuelle udfordringer og faglige huller.
- Der skal sideløbende suppleres med personlig kompetenceudvikling og systematisk arbejde med studiekompetencer.
- Der skal være et stærkt og forpligtigende samarbejde mellem aktørerne omkring de unge: uddannelsesinstitutioner, jobcentre og UU-centre.

Resultaterne fra UPGRADE er relevante for både beslutningstagere, undervisere, vejledere og sagsbehandlere, der arbejder med at få unge i uddannelse og job. Projektets resultater taler direkte ind i den aktuelle diskussion om unges uddannelsesveje og bidrager til diskussionen om et nyt paradigme for voksenuddannelse.

Denne rapport giver et overblik over indholdet i UPGRADE: Konceptet, projektresultater samt erfaringer og anbefalinger fra både KORA og projektparter.

Inddeling af rapporten

Rapporten er for overskuelighedens skyld opdelt i tre kapitler.

1. **KONCEPTET:** Beskriver baggrunden for og de centrale elementer i konceptet UPGRADE.
2. **RESULTATER:** Indeholder en kondenseret udgave af resultaterne fra de konkrete UPGRADE-forløb. Afsnittet er baseret på KORA's følgeforskning og evaluering gennem projektets tre års levetid.
3. **ANBEFALINGER:** Indeholder anbefalinger til fagpersoner, der ønsker at lade sig inspirere af UPGRADE i eget arbejde. Denne del er suppleret af bilag med konkrete eksempler på uddannelsesmetoder og -materialer.

1 Konceptet UPGRADE



Baggrunden for projektet

Udfordrede unge og et samfundsbehov

I 2013 viste en undersøgelse, at ca. 30.000 unge i Region Hovedstaden hverken var i uddannelse eller job. Samtidig havde de ikke gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, og flere havde desuden ikke gennemført eller bestået grundskolens afgangsprøve.

Samme år opstod endnu en udfordring for denne gruppe unge: Den nye erhvervsuddannelsesreform medførte nye adgangskrav til erhvervsuddannelserne på minimum 02 i dansk og matematik. De unge, der på trods af boglige eller personlige udfordringer ønskede en uddannelse og et arbejde, stod nu over for endnu en barriere.

Kigger vi frem i tiden, forventes hovedstadsregionen om 10 år at mangle faglært arbejdskraft. Derfor har præmissen for projektet været klar: Der er behov for et forberedende uddannelses tilbud til de unge, der ikke opfylder adgangskravene til en erhvervsuddannelse. Et tilbud til de unge, der har ringe muligheder for at komme i uddannelse og job. På den baggrund iværksatte Region Hovedstaden udviklingsprojektet UPGRADE i samarbejde med KVUC samt en række andre VUC'er og kommuner.

Økonomi og organisering

Region Hovedstaden har bevilget 7 mio. kroner i udviklingsmidler til Projekt UPGRADE. Desuden er projektet medfinansieret af projektparterne på tværs af Region Hovedstaden. Projektet er organiseret i lokale kredse. I hver kreds er der nedsat en udviklingsgruppe bestående af repræsentanter fra VUC, det lokale jobcenter og Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU). I en enkelt kreds har en erhvervsskole også deltaget.

Målgruppen

Målgruppen for undervisning i UPGRADE-regi er unge mellem 18 og 30 år, der ikke har gennemført grundskolens afgangsprøve, eller som har gennemført med for lave resultater til efterfølgende at kunne optages på en erhvervsuddannelse.

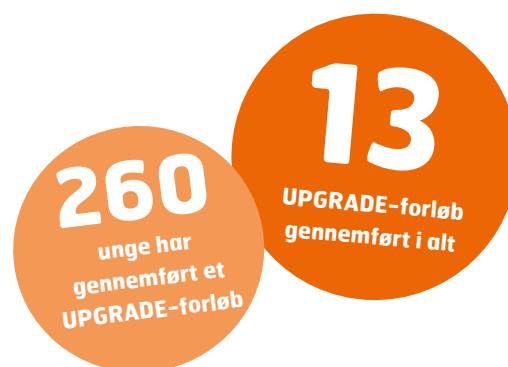
Store dele af målgruppen har på forskellige tidspunkter været i uddannelse, arbejde og på overførselsindkomst. Flere har samtidig psykiske eller sociale problemer. Der er altså i høj grad tale om en målgruppe, der har brug for en individuelt tilrettelagt indsats, der både tager højde for den enkeltes faglige niveau og personlige og sociale forudsætninger.

Inspirations- og videngrundlaget

For at sikre et vellykket svar på udfordringen er UPGRADE tilrettelagt med afsæt i den nyeste viden om uddannelse af unge, der ikke går den direkte vej igennem uddannelses-systemet. Forskning fra KORA, SFI og EVA peger på, at de unge, som ikke går den direkte vej, generelt set har behov for en indsats, der kombinerer individuelle støttefunktioner (fx mentorer) med indsatser rettet mod læringsmiljøet (fx små holdstørrelser og ekstra lærerressourcer).

UPGRADE er desuden inspireret af DrengAkademiet og de amerikanske KIPP-skoler, der kombinerer udvikling af hhv. faglige og personlige kompetencer. De to typer forløb arbejder med personlig udvikling med fokus på syv specifikke karaktertræk, der på baggrund af forskning inden for positiv psykologi har vist sig at have betydning for gennemførelse af uddannelse (Peterson & Seligman, 2004). Desuden arbejder begge tilbud med faglig målretning og tydelig progression via brug af screeninger og tests undervejs i forløbet.

Fakta om UPGRADE



Kredsene

	Kreds Nordsjælland	Kreds Vestegnen	Kreds Lyngby
Varighed af forløb	7 uger	14 uger	14 uger
Projektperiode	Aug 2014 - Dec 2016	Aug 2014 - Dec 2016	Aug 2015 - Dec 2016
Gennemførte forløb	5	5	3
Antal kursister i alt	90	105	65
Holdstørrelse	12-27 kursister	12-29 kursister	16-26 kursister
Projektpartnere	HF&VUC Nordsjælland Halsnæs Kommune Hillerød Kommune Erhvervsskolen Nordsjælland UU Halsnæs-Hillerød	Vestegnen HF&VUC Høje-Taastrup Kommune Albertslund Kommune Rødovre Kommune UU Vestegnen	Gladsaxe Kommune VUC Lyngby

Deltagende parter

KVUC	UU-Nord	Jobcenter Høje Taastrup	Jobcenter Hillerød
VUC Vestegnen	UU Vestegnen	Jobcenter Albertslund	Jobcenter Gladsaxe
Nordsjællands HF & VUC	UU Halsnæs-Hillerød	Jobcenter Rødovre	Ungeenheden Gladsaxe
VUC Lyngby	Erhvervsskolen Nordsjælland	Jobcenter Halsnæs	

Konceptets kerne

UPGRADE er et intensivt, fagligt og personligt opkvalificeringsforløb for den unge målgruppe. KORAs følgeforskning viser, at UPGRADE med denne kombination skaber resultater for målgruppen.

Et tydeligt mål og en helhedsorienteret tilgang

UPGRADE giver de unge det faglige løft i dansk og matematik, der er nødvendigt for at sikre dem adgang til en erhvervsuddannelse. Samtidig arbejdes der med de centrale personlige og sociale kompetencer, som sætter de unge i stand til at følge og gennemføre uddannelsen efter UPGRADE.

I forløbene arbejdes målrettet med at bryde med de negative erfaringer og uhensigtsmæssige studiemønstre, som de unge typisk har med fra tidligere skoleforløb. Kernen i UPGRADE er altså en helhedsorienteret tilgang til, hvordan de unge får en god fremtid i uddannelsessystemet.

De unge, der ikke har befundet sig godt i skolen hidtil, kan have svært ved at overskue endnu et fuldt skoleår eller semester. UPGRADE er derfor et intensivt forløb, som indeholder komprimeret faglig undervisning med et højt ugentligt timetal og hurtig progression. Samtidig tilrettelægges undervisningen ud fra de enkelte deltageres faglige behov, og foregår fleksibelt og med fokus på de individuelle udfordringer.

De seks centrale elementer – der tilsammen gør UPGRADE unikt

- Intensivt forløb
- Undervisning i dansk og matematik på G-niveau
- Individuelt tilrettelagt og anvendelsesorienteret undervisning
- Systematisk personlig kompetenceudvikling
- Brobygning til videre uddannelse
- Tværgående samarbejde mellem aktører

Et intensivt forløb med undervisning i dansk og matematik på G-niveau

UPGRADE kan strække sig over 7 eller 14 uger, hvor kursisterne har et fuldt skema i dansk, matematik, Personlig kompetenceudvikling (PKU) og brobygning til erhvervsuddannelse.

Den faglige undervisning er tilrettelagt som AVU-undervisning på G-niveau (undervisning efter Undervisningsministeriets bekendtgørelse om Almen Voksenuddannelse).

UPGRADE på 7 uger udbydes under forudsætning af, at jobcenteret finansierer forløbet som en uddannelsesunderstøttende indsats og visiterer borgere til UPGRADE. De unge på disse forløb er en del af beskæftigelsessystemet og de modtager uddannelseshjælp. Forløbene på syv uger består af AVU-fagelementer og afsluttes med FVU-prøver (Forberedende Voksenundervisning): Læseprøve trin 4 og FVU-matematikprøve trin 2, som giver adgang til erhvervsuddannelserne ligesom AVU-prøverne på G-niveau.

”Vores unge er trætte af, at ting tager tid og er uopnåelige, så vi skal huske, at målet skal være inden for rækkevidde. Det, UPGRADE kan, er netop at vise en progression tilstrækkeligt hurtigt til, at den unge bliver ved med at være motiveret for at færdiggøre.”

- Natalia Sara Nielsen Frøhling, leder af Halsnæs uddannelses- og ungeenhed

UPGRADE på 14 uger er tilrettelagt som AVU-forløb i det ordinære uddannelsessystem. Forløbene udløser derfor SU til deltagerne, og VUC indhenter statstaxameter for kursisterne. Forløbene på 14 uger afsluttes med AVU-prøver i dansk og matematik på G-niveau. Kursisterne får dermed en formel eksamen svarende til grundskolens afgangseksamen.

Begge forløbstyper giver deltagerne mulighed for også at afslutte forløbet med EUD-adgangsprøven på den erhvervs-skole, som de ønsker at søge ind på.

Individuelt tilrettelagt undervisning

Undervisningen tilrettelægges individuelt efter hver enkelt kursists faglige niveau og behov. I praksis foregår dette ved, at deltagerne ved forløbsstart testes i både dansk og matematik. Der gennemføres tre test i dansk og matematik i løbet af undervisningsforløbene. Testene er FVU-prøver, og kursisterne gennemfører den samme type test primo, medio og ultimo i UPGRADE-forløbet.

Testen afdækker styrker og svagheder hos den enkelte, og undervisningen kan derefter rettes mod de svage punkter, lige som undervisningsmaterialet kan udvælges efter den enkeltes behov. Derved spildes heller ikke undervisningstid i faglige dele, som eleven allerede behersker.

Testene er med til at informere både lærere og kursister om den løbende progression. De unge modtager løbende feedback på deres udvikling. Kursisterne giver udtryk for, at det virker motiverende, at de på baggrund af deres testresultater kan se, at de rykker sig.

Det er altså centralt at kunne differentiere niveauet i forberedelse og i undervisningen. Desuden er undervisningen så vidt muligt anvendelsesorienteret, og den er koblet til den personlige kompetenceudvikling. Lærerne forsøger så vidt muligt at motivere de unge ved at inddrage faglige eksempler, som relaterer sig til de unges interesser og uddannelsesmål.

Personlig kompetenceudvikling (PKU)

For at tage udgangspunkt i indsigten om, at de udfordrede unge har brug for at udvikle de nødvendige personlige kompetencer til at kunne tage kontrol over deres egen udvikling, fokuserer en del af undervisningen i UPGRADE på syv udvalgte personlige kompetencer:



Selvkontrol



Engagement



Vedholdenhed



Social intelligens



Taknemmelighed



Optimisme



Nysgerrighed

PKU-undervisningen og valget af lige netop disse syv kompetencer bygger på aktuel forskning i positiv psykologi, hvor flere forskere peger på betydningen af netop disse syv kompetencer som grundlag for en positiv gennemførelse af undervisning og uddannelse.

Ud over at PKU'en giver et uddannelsesmæssigt løft, vil deltagerne desuden kunne trække på de syv kompetencer i deres videre liv og arbejde.

UPGRADE-forløbene er fleksible og giver plads til, at de enkelte teams af lærere, mentorer og jobkonsulent efter behov kan udvælge enkelte kompetencer, de vil fokusere på i deres forløb med de unge.

At have et systematisk fokus på PKU som en integreret del af den faglige undervisning er en ny tilgang inden for feltet. Lige netop dette element i UPGRADE bidrager derfor til et paradigmeskift i voksenundervisningen.

Brobygning til videre uddannelse

Brobygning til erhvervsskolerne gennemføres i flere omgange under forløbet. Samtidig leder den integrerede afklarings- og vejledningsindsats kursisterne mod det rette erhvervsuddannelsesvalg. På den måde opfatter de unge overgangen fra UPGRADE til en videre uddannelse som et naturligt forløb.

Tværgående samarbejde mellem aktører

Et UPGRADE-forløb er kendetegnet ved et udbygget og forpligtigende samarbejde mellem flere aktører i et kredssamarbejde.

I hver kreds er der nedsat en udviklingsgruppe bestående af repræsentanter fra VUC, Ungdommens Uddannelsesvejledning og de lokale jobcentre. Dette samarbejde sikrer den

særlige indsats, som er nødvendig for at løfte målgruppen fagligt og kompetencemæssigt. Samarbejdet udgør den organisatoriske kerne i UPGRADE og danner grundlag for gode resultater.

Da UPGRADE retter sig mod opkvalificering til en erhvervsuddannelse, og da brobygning er et centralt element i projektet, kan det være en fordel, men ikke en nødvendighed, at en erhvervsskole indgår i teamet.

Jobcentrets rolle er bl.a. at visitere deltagere til forløbet, og de kan stille mentorer til rådighed. UU-centret bidrager med vejledere, der følger holdet, arbejder med de unges udfordringer undervejs og bygger bro til erhvervsskolerne. I en af projektkredsene har UU også varetaget PKU-undervisningen UPGRADE-forløbet.

Lærere, mentorer og vejledere indgår under forløbet i et tæt samarbejde, hvor parterne ofte er til stede sammen i undervisningen. De støtter løbende op om de enkelte deltagere, og giver i fællesskab flere hænder i lokalet. Opmærksomheden er hele tiden på den enkelte kursist.

Et vigtigt element i det tætte samarbejde er netop, at kursisterne tilbydes en anden undervisningsform, end de hidtil har erfaring med, og at de oplever en kontinuitet og sammenhæng mellem det kommunale system og uddannelsen.

Erfaringerne fra projektet viser, at det tætte samarbejde er helt afgørende for vellykkede forløb, og parterne understreger, at UPGRADE-samarbejdet har medført et tættere samarbejde om andre lokale indsatses.

2 Resultater fra projektet

I denne del af rapporten præsenteres resultaterne fra de konkrete UPGRADE-forløb i projektperioden. Projekt UPGRADE er blevet fulgt af forskningsinstituttet KORA, der løbende har evalueret og undersøgt metoder og resultater. De følgende sider indeholder en kondensering af resultaterne fra KORAs evaluering.



Faglig progression og mere selvtillid

Resultaterne på de følgende sider viser kursisternes fremmøde og gennemførelse, deres faglige progression og personlige udvikling samt overgangen til erhvervsuddannelserne efter endt forløb. Resultaterne er baseret på data og erfaringer fra forløb i projektperiodens tre kredssamarbejder i henholdsvis Nordsjælland, Lyngby og på Vestegnen.

Fremmøde og gennemførelse

En del af de unge har haft svært ved at komme afsted om morgenen, men en vedholdende indsats med opringninger og tilbud om at hente dem har hjulpet de udfordrede. Det gennemsnitlige fremmøde for de tre kredse ligger på mellem 58 % og 76 %.

På trods af udfordringen med at sikre et højt dagligt fremmøde, har forløbene en gennemsnitlig gennemførelsesprocent på 82,5 %. Denne gennemførelsesprocent anses for rigtig pæn set i forhold til målgruppen, der beskrives som mere udfordret end ordinære AVU-kursister.

Fremmødet for de kursister, som gennemfører forløbene, ligger relativt stabilt og højt henover forløbene. For de kursister, som falder fra, falder fremmødet til gengæld markant allerede i kursets første halvdel. Dette tyder på, at en del af de kursister, som falder fra, meget hurtigt finder ud af, at forløbet ikke er noget for dem. Dette peger i retning af, at disse unge er blevet fejlvisiteret og ikke matcher tilbuddet. Endvidere viser initialfrafaldet, at parterne er hurtige til at flytte de unge, som ikke matcher forløbene, til andre tilbud.

Faglig progression

Kursisternes progression måles som udviklingen fra første test, som ligger tidligt i kursusforløbet, til sidste test, som

ligger hen imod afslutningen af kurset. Testscoren måles fra 0-100 point i matematik, men fra 0-80 i dansk. For at have et optimalt sammenligningsgrundlag, er scoren i dansk derfor regnet om til en skala fra 0-100.

KORAs evaluering viser, at UPGRADE-forløbene forbedrer kursisternes kompetencer signifikant i både dansk og matematik.

Især i matematik ses en markant udvikling. På tværs af kredse og perioder er gennemsnitsscoren i første matematiktest 38 point, mens gennemsnittet ved den sidste test er 61 point. Der sker altså en faglig udvikling på 23 point. Kigger vi alene på de kursister, der fuldfører forløbet, kan den gennemsnitlige kursist forvente at øge sin testscore i matematik med 20 til 27 point.

I dansk sker der også en udvikling, omend i noget mindre grad. Ved første test er gennemsnittet 64 point, mens det øges med 4 point til 68 point ved sidste test. Ser vi på prøveresultaterne individuelt for kursister, der gennemfører forløbet, øges progressionen med 4 til 8 point i dansk.

En gennemsnitlig kursist der fuldfører et UPGRADE-forløb, kan forvente at øge sin testscore i matematik med 20 til 27 point og 4 til 8 point i dansk.

Progressionen ved UPGRADE-deltagelse fra start til slut for en vilkårlig kursist afhænger af kursistens faglige udgangspunkt. Et ringere udgangspunkt giver en større progression i begge fag. En UPGRADE-kursist, som scorer omkring 20 point i første matematiktest, har eksempelvis en gennemsnitlig progression på omkring 30 procentpoint. Derimod kan en kursist, som scorer omkring 60 point i første test, gennemsnitligt kun forvente en progression på 15 procentpoint i faget. Tilsvarende kan en kursist, der scorer 20 point i dansk i gennemsnit forvente en progression på 16 point, mens en kursist, der scorer 60 point kun kan forvente en progression på 7 point i dansk.

Karakterer og dumpeprocenter

Foruden kursisternes testresultater i dansk og matematik har KORA vurderet eksamensresultaterne i dansk og matematik fra tre forløb på Vestegnen. Idet Vestegnen er den kreds, hvis forløb vurderes at lægge sig tættest op af oprindelige koncept bag UPGRADE, ligger der efter KORAs vurdering en pointe i at se på eksamenskaraktererne netop herfra.

Eksamensresultaterne i AVU-prøver på Vestegnen fra 2015 og 2016 viser, at kursisternes udvikling i særligt matematik også afspejler sig til eksamen. I matematik ses på tværs af de tre forløb et karaktergennemsnit på 4,3, mens gennemsnittene i dansk er 4,2 for den skriftlige eksamen og 4,4 for den mundtlige. I begge fag ligger de gennemsnitlige karakterer således noget over det 02, som giver kursisterne adgang til en erhvervsuddannelse.

I matematik er mellem 6 % og 8 % af kursisterne dumpet eller ikke fremmødt til eksamen, mens det i dansk gælder for mellem 6 % og 13 % af kursisterne.

Til sammenligning ligger tallet for ordinære AVU-hold på G-niveau på 29 % dumpede og ikke fremmødte i matematik og på 20 % i dansk.

UPGRADE formår altså at løfte en større andel af kursisterne end traditionelle avu-forløb.

Udvikling i personlige kompetencer

Overordnet peger KORAs evaluering på, at de unge ikke kun oplever et fagligt løft. De oplever også, at deres personlige kompetencer forbedres.

Et interessant modsætningsforhold er i spil her: Flere af de unge udtrykker en modstand i forhold til målet om, at de skal udvikle sig personligt. De er skeptiske over for PKU-undervisningen. Alligevel peger flere på, at UPGRADE har givet dem et selvtillidsboost og mod på at stille spørgsmål i timerne.

I matematik ses et karaktergennemsnit på 4,3.

Gennemsnittene i dansk er 4,2 for den skriftlige eksamen og 4,4 for den mundtlige.

”Selvom de måske ikke starter direkte på en erhvervsuddannelse, så kan det være, at det giver dem mod på mere undervisning på VUC. I hvert fald er tilbagemeldingen fra kommunerne, at de ikke ser mere til de unge, som de har visiteret til UPGRADE.”

- Kredsadministrator Lisbeth Meede, uddannelsesleder på HF & VUC Nordsjælland

Samtidig viser resultatet fra PKU-skemaerne – en logbog som de unge har udfyldt i under af forløbet – at de har oplevet et løft inden for fem ud af de syv personlige kompetencer, der fokuseres på i grundkonceptet bag UPGRADE. Det gælder specielt for de følgende fire: selvkontrol, social intelligens, nysgerrighed og optimisme. Endvidere indikerer data en mindre, men dog positiv, udvikling i forhold til kompetencen vedholdenhed. De konkrete spørgsmål, hvor der ses en positiv udvikling, er:

- Jeg bliver ved selv, når jeg møder modgang.
- Jeg gennemfører også opgaver, som ikke interesserer mig.
- Jeg kan give og modtage konstruktiv feedback.
- Jeg stiller uddybende spørgsmål, hvis der er noget, jeg ikke forstår.
- Jeg tror på mig selv og mine evner.
- Evaluering viste desuden, at de unge især oplever at udvikle sig i forhold til de områder, hvor de fra starten er mest kritiske over for sig selv.

Overgang til erhvervsuddannelse

KORAs evaluering viser, at UPGRADE formår at bringe en større andel af kursisterne videre på en erhvervsuddannelse. Det gælder især på den korte bane, dvs. inden for tre og seks måneder efter endt forløb.

29 % af UPGRADE-kursisterne er påbegyndt en erhvervsuddannelse senest tre måneder efter UPGRADE-forløbet, og 32 % er begyndt inden for seks måneder.

Kursisterne på UPGRADE er specifikt visiteret ud fra, at de har et behov for en indsats, som både adresserer faglige og personlige udfordringer. Samtalen med jobcentre efter projektperioden har samtidig vist, at man i alle kredse i praksis har visiteret endnu svagere unge, end hvad de oprindelige udvælgelseskriterier for målgruppen lægger op til. Der har været eksempler på kursister med problemer som misbrug, aggressiv adfærd, hjemløshed og svære psykiatriske lidelser.

I det lys – og i sammenligning med en ordinær ungdomsårgang, hvor 18,4 % søger ind på en erhvervsuddannelse – er overgangstallet tilfredsstillende.

Det er samtidig relevant at fremhæve, at en større del af kursisterne går videre i anden uddannelse eller job efter UPGRADE. For projektparterne er det en succes, at de unge bliver motiverede til at fortsætte i uddannelse eller finde job – uanset hvilken type. Målet er at få de unge ud af offentlig forsørgelse. Den samlede andel af UPGRADE-kursister, der kommer videre i job eller uddannelse, er da også væsentligt højere med 65-80 % i de tre kredse.

UPGRADE-kursister der kommer videre i job eller uddannelse:

Lyngby	Nordsjælland	Vestegnen
80 %	66 %	65 %

3 anbefalinger til kommende forløb

De følgende sider er specifikt henvendt til aktører, der er interesserede i at starte et forløb som UPGRADE, eller som ønsker at hente elementer herfra til allerede eksisterende tilbud. Det er målet, at UPGRADE-konceptet kan bruges som inspiration for andre. Denne del af rapporten indeholder derfor konkrete anbefalinger og eksempler, der gør det muligt for andre at bygge videre på erfaringerne fra UPGRADE.



Samarbejde og rollefordeling

Samarbejdet er det centrale grundlag

Et helt unikt træk ved UPGRADE er, at det bygger på et tæt samspil mellem de deltagende parter. Rammerne er fleksible, så sammensætningen af parter fra kreds til kreds kan variere og stadig give samme gode resultater. Hver kreds kan også skabe forskellige rollefordelinger alt efter behov, ressourcer og prioriteringer.

Det helt centrale er at etablere et forpligtigende samarbejde mellem aktørerne omkring de unge, så de oplever konsistens og sammenhæng i forløbet. I UPGRADE deltager de unge i et samlet tilbud og ryger ikke ud af én kasse, når de træder ind i en ny.

Lærere, mentorer, sagsbehandlere og vejledere indgår et tæt samarbejde, hvor parterne ofte er til stede sammen i undervisningen.

Et konkret eksempel på, at samarbejdet mellem parterne i UPGRADE styrker forløbene, er jobcentrenes, UUs og faglærernes samarbejde om visitationen. Faglærerne screener i forbindelse med visitationen de unge ude på jobcentrene og anvender resultaterne af screeningstestene til at kunne fastlægge niveauet for undervisningen i klassen. Visitationsprocessen og den indledende screening af kursisterne er således med til at styrke kvaliteten af undervisningen, og parterne har fra start et fælles udgangspunkt for forløbet med den enkelte kursist. Et andet konkret eksempel er, at parterne holder løbende kredsmøder om forløbene og de unges udvikling. Emnerne ved disse møder er: Kursisterne, fremmødet, motivationen, den faglige progression, PKU, opsamling på brobygning, opsamling på ekskursioner, eksamensafvikling og -resultater, koordinering og kredssamarbejde.

Eksempler på rollefordeling

I de tre kredse har sammensætningen af parter og rollefordelingen været forskellig. I det følgende er eksempler på, hvilke roller, de forskellige parter typisk indtager i et UPGRADE-forløb:

Jobcentre: Jobcentrene står for at indstille unge til visitation og kan eventuelt levere mentorer til forløbene.

Jobcentrenes rolle fylder derfor mest forud for og i begyndelsen af forløbet – medmindre jobcenteret leverer mentorer, der følger de unge igennem hele forløbet.

Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU): UU varetager visitationssamtalen og står for den afklarende og coachende vejledning af de unge undervejs i forløbet

UU har typisk ansvar for at planlægge brobygningsaktiviteterne og er derfor også ofte den part, der hjælper de unge med overgang og ansøgning til næste uddannelse.

UU-vejlederne kan eventuelt varetage PKU-undervisningen og endelig kan UU, endelig kan UU varetage mentorrollen.

Mentorer: Som nævnt ovenfor kommer mentorerne typisk fra UU eller jobcentrene. Samlet set udgør mentorerne de professionelle støttepersoner, der afhjælper de "udenomsudfordringer", der ellers ville gøre gennemførelse af forløbet sværere for kursisterne.

Nogle kursister fortsætter også med mentorstøtte efter forløbet, og andre klarer sig selv efterfølgende. Mentoren er typisk tilknyttet kursisterne en måned efter afslutningen.

VUC: VUC varetager kredsledelsen, den faglige screening samt undervisning i dansk og matematik. VUC kan eventuelt også varetage PKU-undervisningen direkte integreret i den faglige undervisning.

Erhvervsskole: I et enkelt tilfælde har en erhvervsskole været en del af kredssamarbejdet. Erhvervsskolen leverer brobygningsforløb for UPGRADE-kursisterne og kan vejlede specifikt om optagelsesmuligheder på de enkelte erhvervsuddannelser.

Fem råd til det gode samarbejde

På baggrund af evalueringen peger KORA på fire elementer, som er vigtige for at sikre et stærkt samarbejde mellem fagpersoner på tværs af institutioner. Disse fire råd har været tænkt ind i UPGRADE-forløbene. Desuden har erfaringer fra projektet medført et femte råd. De fem råd er:

1. At sikre tydelighed i opgavedeling, motivation, forståelse for kerneopgaverne og samarbejde – eksempelvis gennem konceptbeskrivelser og seminarer for de involverede parter.
2. At have en fælles platform eller et fælles kommunikationsredskab, som udover at fungere som en fælles videns- og materialeportal er et forum, hvor fagpersoner har mulighed for at kommunikere om gode erfaringer og udfordringer.
3. At holde ugentlige fysiske møder for at sikre et godt samarbejde mellem faglærere, vejledere, mentorer og koordinatører. Møderne skal sikre, at de unge får den hjælp, som de har brug for.
4. At en kredsleder/-koordinator tager sig af skemalægning og får styr på den praktiske tilrettelæggelse omkring forløbene.

5. Det er en klar anbefaling fra projektet at prioritere en grundig overlevering, når nye aktører kobles på forløb.

Kilde: KORAs evaluering, 2017, s. 27

Visitation af de unge

Visitationskriterier

Visitationen af kursister til UPGRADE varetages af jobcentre, UU og undervisere i et samarbejde.

Jobcentrene indstiller unge til visitation, og UU-vejledere gennemfører en afklarende samtale med de indstillede unge ud fra et visitationsskema, der sikrer, at alle relevante forhold afdækkes. Samtalen foregår på jobcentrene.

Der er stort fokus på at få de rigtige unge til forløbet.

Udgangspunktet for visitationen er at udpege de 18-30 årige, der hverken er i uddannelse eller job, og som ikke har opnået karakteren 02 i dansk og matematik. Hvis det vurderes, at de ikke kan følge et ordinært AVU-forløb, kommer UPGRADE på tale. Vurderingskriterierne er desuden, at kursisterne skal have behov for en individuelt tilrettelagt indsats, hvor der tages højde for deres faglige niveau, personlige og sociale forudsætninger, og hvor der arbejdes målrettet med uddannelsesafklaring.

De unge skal være vurderet uddannelsesparate af jobcentrene og de skal være interesserede i at gennemføre et uddannelsesforløb. Det er samtidig vigtigt, at deltagerne fra begyndelsen ved, at UPGRADE er et anderledes tilbud, der kan hjælpe dem videre i uddannelsessystemet. De skal fra start gøres bevidste om, at netop turbostrukturen i UPGRADE gør, at der fra start til slut forventes en arbejdsindsats.

Faglig screening på jobcentrene

Faglærerne screener i forbindelse med visitationen de unge ude på jobcentrene og anvender resultaterne af screeningstestene til at kunne fastlægge niveauet for undervisningen i klassen. Visitationsprocessen og den indledende screening af kursisterne giver fra start parterne et fælles udgangspunkt for forløbet med den enkelte kursist. Der samles også op på eventuelle særlige behov, fx for ordblindeundervisning.

Før et forløb starter, får alle parterne de udfyldte visitationsskemaer. Skemaerne indeholder et fælles visitationsskema. Skemaet indeholder resultaterne af den faglige screening og historik om den unge fra UU-vejledernes afklaringsamtale. Skemaet anvendes løbende af både vejledere og lærere, så alle parter har den samme viden om den unge. Får alle parterne de udfyldte visitationsskemaer. Skemaerne indeholder.

Forholdsregler i visitationen

Konceptet bygger i høj grad på den unges vilje og evne til at modtage og gennemføre undervisning.

Mange har afbrudte uddannelsesforløb bag sig og en række personlige udfordringer. Af de unge, der hidtil har gennemført UPGRADE, har flere også kæmpet med psykiske problemer, kriminalitet eller misbrug. UPGRADE har vist sig også at være et godt tilbud til unge med forskellige psykiske udfordringer og/eller diagnoser, men erfaringen er, at misbrugere er en udfordring, og at UPGRADE ikke er et optimalt tilbud til lige netop denne gruppe.

Uanset UPGRADEs styrke i forhold til de svageste unge, er det dog stadig et centralt råd at have fokus på, at deltagerens profiler skal passe ind i holddynamikken.

Undervisningsforløbet

– Forberedelse og strukturering

7 eller 14 ugers varighed?

UPGRADE har været gennemført som forløb af enten 7 eller 14 ugers varighed i de tre kredse. Erfaringerne fra projektperioden er, at de korte forløb passer målgruppen godt. Der er ingen nævneværdige forskelle i frafald på forløbene af hhv. 7 og 14 ugers varighed, og frafaldet er overordnet set på et acceptabelt niveau. Det indikerer, at de unge på trods af dårlige erfaringer med skolegang er i stand til at gennemføre forløb af 14 ugers varighed.

Derudover ses, at UPGRADE-kursisterne på 14-ugersforløbet på Vestegnen opnår en større faglig progression i matematik sammenlignet med kursisterne på 7-ugers forløbet i Nordsjælland. Omvendt ligger overgangene til erhvervsuddannelserne i gennemsnit højere i Nordsjælland sammenlignet med på Vestegnen. En forklaring herpå kan dog være, at Erhvervsskolen Nordsjælland var en part i projektet.

For de enkelte kommuner er 7-ugers forløbet den dyreste løsning, idet den korte varighed ikke gør det muligt at indhente statstaxameter for kursisterne, som desuden er på uddannelseshjælp og ikke SU. Parterne i Nordsjælland vurderer, at helt korte forløb på 7 uger er motiverende for målgruppen. 7-ugersforløbet fremstår som et decideret turboforløb med AVU-fagelementer, som bliver afsluttet med en FVU-prøve på G-niveau (FVU-Forberede Voksenundervisning). Kursisterne kan derudover deltage i adgangsprøven til erhvervsuddannelserne.

Brugen af AVU-fagelementer gør det muligt i undervisningen at trække på metoder og indhold fra FVU-undervisning, hvor der er en høj grad af faglig fleksibilitet og mulighed for at tilrettelægge undervisningen med udgangspunkt i kursisternes hverdag.

Projektet fik dispensation fra ministeriet til forsøgsvis at udbyde to samtidige fagelementer i et pakkeforløb (fravigelse

af §1 og §5, stk. 2) samt til at tilrettelægge den introducerende undervisning som en fast bestanddel af forløbet og med et lavere timetal (fravigelse fra §10, stk. 1, 2 og 3). Fremadrettet, hvis en sådan dispensation ikke kan opretholdes, må 7-ugersforløbene tilrettelægges efter FVU-bekendtgørelsen.

Forløbet på 14 uger ligner i sin opbygning de AVU-forløb, som VUC'erne kører i forvejen, og afsluttes med de fulde AVU-prøver i dansk og matematik. Kursisterne kan derudover deltage i adgangsprøven på G-niveau til erhvervsuddannelserne. Idet 14-ugers forløbene er en del af det ordinære uddannelsessystem, har de udløst SU til kursisterne, og VUC har indhentet statstaxameter. Kursisterne er altså ikke en del af det kommunale system, så længe de er i gang med et UPGRADE-forløb. Dermed er 14-ugers forløbene billigere for kommunerne.

Da den faglige undervisning i dansk og matematik i 14-ugers forløbene skal opfylde kravene i den fulde AVU-bekendtgørelse, er undervisningen indholdsmæssigt mere omfattende, idet bekendtgørelsen spejler folkeskolens ældste klasser – blandt med krav om læsning af litterære værker mv.

Dette kan i praksis udfordre den brancherettede undervisning, selvom en faglig toning bestemt er mulig inden for bekendtgørelsens rammer. Til gengæld får kursisterne en bredere faglig ballast og et prøvebevis som afrunding på forløbet.

Der er altså ikke et entydigt svar på, om 7- eller 14-ugersmodellen fungerer bedst. Begge modeller har styrker og svagheder. Samtidig ser den enkelte kreds' implementering og tolkning af konceptet bag UPGRADE ud til at være lige så afgørende for kvaliteten som længden på forløbet.

“Det har været en udfordring at få UPGRADE-forløbene implementeret på samme måde i alle kredsene. Jeg tror også, at man som ny lærer på projektet kan have ret fasttømrede måder at undervise på. Det har vist sig, at hvis man vil noget særligt, så har man også en forpligtigelse til at uddanne lærerne i det.”

- Projektleder KVUC

Fastlæggelse af forløbsstruktur

Inden et UPGRADE-forløb kan sættes i gang, må ledelsesrepræsentanter for aktørerne være enige om de overordnede rammer, bl.a. økonomi, roller og tidsplan. Dette sker oftest gennem indledende møder, hvor aktørerne forpligter sig over for hinanden, nedsætter UPGRADE-teamet og aftaler rammerne for det videre arbejde i selve processen. Samtidig er det væsentligt at samle op efter hvert forløb for at trække erfaringer med videre til senere forløb.

Følgende er et forslag til møder og aktiviteter før, under og efter et UPGRADE-forløb:

Før forløbet:

- Teamet holder opstartsmøde og diskuterer ansvarsfordeling, mål og tidsrammer for indgåelse af forløbsaftalen. Efterfølgende møder i forløbsfaserne aftales.
- Forløbsplan og skema fastlægges af kredsleder, faglærere, mentorer og PKU-undervisere.
- Interne spørgsmål afklares.
- Materialer udvælges, udvikles og koordineres af faglærerne.
- Jobcentret visiterer borgere til forløbet ud fra de aftalte kriterier
- Teamet mødes og gennemgår den endelige forløbsaftale.

Under forløbet:

- Startskudsmøde. Teamet mødes umiddelbart inden undervisningsstart, og afklarar eventuelle spørgsmål, aftaler og forventningsafstemmer. Dette styrker desuden teamets relationer.
- Faglige test i dansk og matematik på forløbets første dag og visitationskemaer udfyldes.
- Undervisning i PKU integreret i dansk- og matematikundervisningen.
- Midtvejstest for at synliggøre faglige fremskridt eller udfordringer.
- Brobygningsarrangementer eller -vejledning til erhvervsskoler.
- Status- og tilpasningsmøder i teamet – eventuelt ugentligt. Aftalt i fase 1.
- Sluttest og eksamen.

Efter forløbet:

- Efteradministration. Eksamensbeviser, eventuelt diplomer og eventuelt individuel eftervejledning.
- Evalueringsmøde i teamet. Erfaringer udveksles og opsamles til næste UPGRADE-proces.

Kredsledelsens opgaver

Kredsledelsens arbejde foregår løbende hele året, men intensiveres omkring opstart, afvikling og afslutning af forløbet. Kredslederen indkalder til kredsmøder samt holder løbende status- og evalueringsmøder med lærerne.

Kredslederen har ansvar for at der bliver udarbejdet ugeskemaer, som passer til rammerne. Samtidig laver kredslederen aftaler og koordinerer med de forskellige parter, så de ved, hvornår de skal levere deres del. Der skal blandt andet indgås aftaler med UU om, hvilke dage de vejleder på forløbet. Det betyder meget for tilrettelæggelsen af undervisningen, at det er aftalt på forhånd og fremgår af skemaet.

Det er også kredsledelsen, der har ansvar for at oprette holdet, melde eleverne på, sørge for indkøb af kontorartikler, bestilling af morgenmad, skemalægning samt koordination mellem alle aktørerne om datoer for besøg, ekskursioner og brobygning. Endvidere står kredslederen for planlægning af de afsluttende prøver. Alle parter i kredsen skal orienteres om, hvornår der afholdes afsluttende prøve, og hvornår der er EUD-optagelsesprøver.

Kompetenceudvikling af undervisere

Det er helt centralt, at man i forbindelse med implementering af et koncept som UPGRADE arbejder med kompetenceudvikling af de tilknyttede undervisere. Det er vigtigt, at undviserne har en forståelse af konceptet og brænder for, at kursistgruppen lykkes med deres turboforløb.

Underviserne skal uddannes i at arbejde ud fra de særlige pædagogiske greb, som er centrale i konceptet UPGRADE. De skal således lære at arbejde med en tilgang, hvor den faglige undervisning er:

- Individuelt tilpasset og anvendelsesorienteret
- Baseret på løbende tests og tydelig faglig progression
- Tilrettelagt med et særligt fokus på relation mellem kursister og lærere – og på holdet
- Integreret med – eller har referencer til – PKU

Projektledelsen på KVUC har anvendt halvårslige seminarer med deltagelse af alle aktører fra kredsene i UPGRADE-projektperioden for at sikre en fælles kompetenceudvikling og erfaringsudveksling af lærere, vejledere og ledere. Dog er erkendelsen, at der formentlig skal mere til for at sikre en solid overlevering – især hvis der sker en udskiftning af personer i teamet.

Erfaringen fra kredsene er, at personudskiftninger kan udfordre aktørernes ejerskab til UPGRADE-konceptet hos nye faglærere, som ikke har deltaget i de seminarer og den kompetenceudvikling, der i den enkelte kreds har været forbundet med særligt opstarten af projektet. En central anbefaling er derfor, at fastholdelse af de involverede personer giver de bedste resultater for kursisterne.

En helt central erfaring og anbefaling er desuden, at der skal sættes både energi, ressourcer og ledelsesopbakning til, at især fag- og PKU-underviserne får støtte til at udvikle deres undervisning efter UPGRADE-konceptet.

Et internationalt review af forskning i implementering af nye uddannelsestiltag (Friche, Søndergaard & Slottved 2016) peger på, at en effektiv implementering blandt andet fordrer, at den lokale ledelse:

- Udviser opbakning til implementeringsprocessen
- Opstiller synlige og entydige mål
- Er tydelig i sin kommunikation

- Løbende udviser støtte i implementeringens aktiviteter, processer og opgaver i forhold til en operationalisering af reformens krav og indhold.
- Inspirerer, guider og skaber retning for processen
- Foretager de nødvendige prioriteringer i forhold til udvælgelse, træning og kompetenceudvikling af relevante medarbejdergrupper

Kilde: KORAs evaluering, 2017, s. 25

Tilrettelæggelse af undervisningen

I UPGRADE-forløbet har eleverne et fuldt skema i dansk, matematik, PKU og brobygning til erhvervsuddannelse. Undervisningen tilrettelægges så vidt muligt individuelt, efter hver enkelt elevs faglige niveau og behov. Ligeledes leder den integrerede afklarings- og vejledningsindsats eleverne mod det rette uddannelsesvalg.

Et UPGRADE-skema er typisk præget af en komprimeret planlægning, tværfagligt arbejde og flere pauser spredt ud over dagen. Det nedenstående skema er fra et konkret forløb på et UPGRADE-hold. Bemærk, at flere lektioner varetages af to lærere eller en kombination af lærere og vejledere/mentorere.

Kursisterne reagerer positivt på at der er den nødvendige ekstra tid til spørgsmål og vejledning, og have en nær kontakt til undervisere og mentorere. Dette opnås bl.a. ved en to-lærer eller lærer-mentor-ordning, der giver den nødvendige ekstra tid til spørgsmål og vejledning.

Der bliver lavet skema for hver uge, da der er stor variation mellem ugerne. PKU skal kunne spille sammen med dansk og matematik, og der skal være mulighed for ekskursioner og gæstelærere.

Kredsene har vekslet mellem nogle gange at samlæse dansk og matematik for at have flere hænder i lokalet, og nogle gange at opdele de to fag.

Eksempel på UPGRADE-skema for uge 1 i forløbet

Tidsrum	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
8.15-09.05	Intro-dag 2 faglærere og en UU-vejleder (IU)	Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere	Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere	Socialpædagogisk indsats (styrkelse af sociale og personlige egenskaber) 1 faglærer og 1 UU-vejleder	Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere
09.05-09.20		Pause	Pause		Pause
09.20-10.30		Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere	Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere		Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere
10.30-10.50		Pause	Pause	Pause	Pause
10.50-12.05		Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere	EUD-brobygning (besøg på EUD, fx rundvisning, møde studerende, deltagelse i undervisning, på værksteder etc.)	Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere	Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere
12.05-12.45		Spisepause	Arrangeret af EUD-underviser/vejleder og understøttet af undervisere fra VUC		Spisepause
12.45-13.30		Samlæst dansk- og matematik-undervisning 2 faglærere			Dansk-undervisning 1 faglærer + 1 UU-vejleder
13.30-14.15					Socialpædagogisk indsats 1 faglærer og 1 UU-vejleder
14.15-15.00				Fællesmøde for UU-vejledere og VUC-undervisere Kursister har fri	

Den pædagogiske tilgang i undervisningen

Individuel tilrettelæggelse og anvendelsesorientering

Den individuelt tilrettelagte undervisning er en central del af konceptet UPGRADE, fordi der er et grundlæggende fokus på at imødekomme den enkelte kursists faglige og personlige behov. Målet er, at hver kursist undervises i den del af det faglige stof, som kursisten har udfordringer med.

Dansk- og matematikunderviserne lægger deres undervisning an på det enkelte individ med vægt på differentiering og individuelle øvelser. Undervisningsformen har dermed referencer til et studieværksted frem for kollektiv undervisning.

Dog er det vigtigt, at der er et stærkt fokus på samtidig at opbygge en fælles klasserumskultur. KORA peger i sin evaluering på, at den individuelt tilrettelagte undervisning med fordel kan kombineres med klasserumsundervisning og et fokus på det sociale fællesskab i klassen med bl.a. bordgrupper, gruppearbejde og sidemandsoplæring. Fokuset på det sociale fællesskab imellem kursisterne vurderes at fremme trivsel blandt de unge og bidrage til det nødvendige trygge læringsmiljø.

Erfaringerne fra UPGRADE viser, at for at aktivere og motivere kursisterne er det en god idé, at øvelser og forløb er afvekslende, inddrager kursisters egen virkelighed eller giver mulighed for store dele aktivt arbejde – alene og i grupper.

Et eksempel fra danskundervisningen er procesorienteret skrivning og coaching i forbindelse med skriftlig fremstilling. Kursisterne fremstiller her deres egne tekster i form af læserbreve, jobansøgninger, eller en beskrivelse af en ferie- eller fritidsoplevelse. De skriver teksten i flere versioner afhængigt af, hvilket trin den optræder på, og hvilken genre den tilhører. På den måde aktiveres den enkelte på deres eget niveau, og de kan tage udgangspunkt i deres egne erfaringer og oplevelser.

Faglærerne har i både 7- og 14-ugers forløb arbejdet målrettet med at lade den faglige undervisning afspejle kursisters interesser. Lærerne tilstræber at målrette undervisningen den erhvervsuddannelsesindgang, som kursisten forventes at søge ind på, fx ved at anvende opgaver fra erhvervsskoleforløb eller forskellige brancher. Desuden har de relateret undervisningen til PKU, ved fx at tale om personlige karaktertræk i forbindelse med analyser af noveller.

Brugen af tests og fokus på tydelig progression

De faglige tests i dansk og matematik har spillet en afgørende rolle i forhold til at synliggøre progressionen for de unge.

Testresultaterne giver faglærerne en indblik i kursisters faglige niveau og giver lærerne mulighed for løbende at tilrettelægge undervisningen og udvælge undervisningsmaterialer ud fra hver kursists aktuelle behov.

Desuden har det vist sig, at de løbende tests virker motiverende for de unge, idet de på deres testresultater kan se, at de rykker sig. Deres faglige progression bliver meget tydelig for dem.

En faktor, der uden tvivl spiller ind på kursisters progression er deres faglige udgangspunkt. Kursister med et dårligere udgangspunkt kan forvente en større progression både i dansk og matematik. Denne viden kan i fremtidige forløb bruges i forbindelse med forventningsafstemningen med de unge, så de får et realistisk billede af, hvor meget de kan forvente at udvikle sig.

Evalueringen af UPGRADE viser, at et trygt læringsmiljø godt kan gå hånd i hånd med de indlagte målinger og tests. For at det kan fungere, er en vigtig anbefaling dog, at testresultater bliver fulgt op af en personlig feedback til den enkelte unge.

“Vi drøfter kursisterne, deres standpunkter i dansk og matematik, og vores indsats er håndholdt. Fx er der en pige, som er meget god til at stave, men som har nogle udfordringer med at bygge en tekst op. Så arbejdet vi med det.”

- Underviser fra UPGRADE

Klasserumsledelse og et trygt læringsmiljø

KORA, SFI og EVA har gennemført en undersøgelse af, hvad der skal til for at skabe succesfulde overgange til ungdomsuddannelserne. Undersøgelsen viser bl.a., at de tilbud, som er gode til at skabe overgange, er kendetegnet ved et stærkt ledelses- og underviserfokus på at skabe nogle trygge læringsmiljøer, forstået som stærke fællesskaber og tætte personlige relationer til underviserne.

Ifølge KORAs evaluering lægger underviserne i UPGRADE-forløbene stor vægt på at danne relationer til deres kursister, og kursisterne på forløbene sætter stor pris på deres undervisere.

Fastholdelsesindsats

Mentorerne spiller en vigtig rolle i forhold til fremmøde og fastholdelse. Mentorerne får daglige meldinger om kursister, der ikke er mødt og kontakter dem for at få dem til at møde frem. Mentorerne giver også en tilbagemelding til lærerne på det manglende fremmøde, fx hvis en ung har nogle aktuelle personlige udfordringer, som forhindrer dem i at komme. I visse tilfælde kan mentorerne om morgenen ringe til, vække og køre de unge, der har brug for det.

Endelig spiller mentorerne en rolle for den unge i overgangen mellem UPGRADE-forløbet og den næste uddannelse. Mentorerne er derfor typisk tilknyttet en ung i mindst en måned efter UPGRADE-forløbet.

Personlig kompetenceudvikling (PKU)

Kernen i UPGRADE er defineret ved et helhedsorienteret blik på de unge, idet mange af de unge, som står uden for uddannelse og job, ofte har en række personlige og sociale udfordringer ud over de faglige. Derfor er den PKU-undervisningen central. Som resultaterne i del 2 viser, har kursisterne på UPGRADE oplevet et løft i deres personlige kompetencer,

og forløbene har givet dem mere selvtillid og mod på at deltage i undervisning og uddanne sig videre.

Imidlertid har undervisningen i PKU ikke været entydigt populær og let at integrere. I fremtidige forløb anbefales det derfor at have et særligt fokus og stærkt samarbejde om denne del af forløbet.

PKU-undervisningen på Vestegnen har været varetaget af UU med udgangspunkt i de syv kompetencer, der er beskrevet i grundkonceptet for UPGRADE – bl.a. vedholdenhed, engagement og nysgerrighed. UU-vejlederne har været tilstede på skolen hver fredag.

I Nordsjælland var det først en ekstern aktør der varetog PKU, en ekstern aktør til at varetage PKU'en, hvilket førte til klager fra kursisterne og et opsagt samarbejde. Derefter har man integreret PKU i den faglige undervisning og lader faglærerne varetage den. I Nordsjælland har man ikke taget udgangspunkt i de syv kompetencer men har i stedet talt med de unge om studiestrategier og støttet dem i deres personlige ageren i en række konkrete situationer. Eksempelvis har de unge modtaget eksamenstræning og været på ekskursioner med relevans for fagundervisningen.

Den specifikke metode med udgangspunkt i de syv personlige kompetencer er altså tilsyneladende ikke altafgørende. Det afgørende er til gengæld, at både undervisere og vejledere taler samme sprog og har et systematisk fokus på at styrke de unges studiestrategier og personlige handlemønstre i et uddannelsesforløb.

En anbefaling er at udvikle et fælles metodeafsæt for PKU'en, og at der tages højde for kredsens specifikke rollefordeling, for at denne del af forløbet bliver succesfuldt.

En anden anbefaling til fremtidige forløb er at integrere en stor del af PKU'en i den faglige undervisning. Dermed opleves det personlige udviklingsspør mere vedkommende for den voksne målgruppe og bliver direkte relateret til det at gennemføre uddannelse. Kursisterne på UPGRADE har primært haft som mål at opnå karakteren 02 i dansk og matematik. Omdrejningspunktet for deres motivation har været at få "adgangsbilletten" til en erhvervsuddannelse. Det er derfor vigtigt at koble PKU'en til denne faglige motivation.

Afklarende vejledning og brobygning

I UPGRADE er der hele tiden fokus på næste skridt, så kursisterne bliver fastholdt i uddannelsessystemet.

UU-vejlederne har til opgave at tilrettelægge et personligt, afklarende udviklingsforløb for de enkelte unge via personlige samtaler med de unge før, under og efter forløbet med udgangspunkt i den unges mål og interesser. Vejledningen intensiveres i den sidste del af forløbet, og UU-vejlederne hjælper kursisterne med at tilmelde sig uddannelser. UU-vejledere eller mentorer hjælper typisk også med andre vigtige aspekter af at gå videre i uddannelsessystemet, fx at tilmelde sig SU-systemet.

Der holdes tre statusmøder i kredsen under forløbet, og UU bruger den tilbagemelding, som lærerne giver på både den faglige og sociale udvikling, i deres vejledning. Statusmøderne giver et godt indblik i, om de unges fremtidige valg er realistiske, og de giver en indsigt, som UU normalt ikke får.

En del af afklaringsforløbet er at deltage i brobygning på erhvervsuddannelser. Erfaringen fra forløbene viser, at det naturlige fremmøde til brobygningsdelen af forløbet hos de unge afhænger meget af erhvervsskolens placering og dennes rolle i samarbejdet.

På Vestegnen har man haft en udfordring med at få de unge til at møde op til brobygningsforløbet. UU-vejlederne har koordineret, at kursisterne kører sammen i biler, når de skal

på besøg på erhvervsskolerne. Ind imellem har de oplevet, at en bil ikke dukker op på aftalt tid og sted, men ved at arrangere transporten frem og tilbage har de minimeret noget af det mandefald, som de tidligere har oplevet ved brobygningsbesøgene. Brobygningen er her foregået som enkeltstående besøg.

Brobygningen i Nordsjælland har været lettere at gennemføre, da erhvervsskolen ligger tæt på VUC, hvor den daglige undervisning foregår. Desuden har Erhvervsskolen Nordsjælland været part i projektkredsen, så der har været et tæt samarbejde om brobygningsforløbene. Man må formode, at kursisterne derfor har følt en naturlig sammenhæng i undervisning og brobygningsforløb, som har gjort brobygningsdelen her let. Brobygning er i Nordsjælland foregået som et samlet forløb på 4 dage med fokus på de erhvervsønsker, kursisterne har. Ugen inden er kursisterne blevet forberedt til forløbet, og en lærer fra UPGRADE har fulgt dem under hele brobygningen.

Erfaringerne fra projektet viser, at det kan være en udfordring at motivere de unge til at deltage i brobygningsaktiviteterne og at gøre dem relevante for alle. Kursisterne har givet udtryk for, at aktiviteter, der ikke er direkte relateret til deres eget uddannelsesønske, opleves som spild af tid. Det er dog en klar vurdering fra vejledere og lærere, at brobygningsaktiviteter er med til at udvide de unges horisont og give dem en bredere viden om uddannelsesmuligheder og arbejdsmarkedet, hvilket ruste dem til at træffe bedre valg. For eksempel en øget bevidsthed om, hvad den enkelte oplever som vigtigt i et arbejds- og uddannelsesperspektiv. En anbefaling er derfor at gøre en målrettet indsats for at få de unge til at deltage i brobygningsaktiviteterne. Samtidig anbefales det at lægge vægt på at forberede de unge på aktiviteterne og i så høj grad som muligt koble dem til både det faglige stof og den personlige kompetenceudvikling i forløbene.

Anbefalinger fra UPGRADE – kort fortalt

Erfaringerne fra UPGRADE-projektet kan opsamles i følgende seks centrale elementer og anbefalinger til en ny retning for forberedende uddannelser:



Intensivt forløb med fuldt skema, tydelige faglige mål og en helhedsorienteret tilgang

- Lærere og vejledere er klædt på til konceptet og de ønsker at arbejde målrettet med klasserumskultur og relationen til de unge.
- Der er klare krav og forventninger til de unge. Der forventningsafstemmes allerede i visitationen.



Undervisning og dansk og matematik på G-niveau

- Målet er at opnå mindst 02 i dansk og matematik, hvilket giver adgang til erhvervsuddannelserne.
- Forløbene er tilrettelagt som kompetencegivende uddannelse, så de unge får papir på deres forløb og opnåede niveau.



Individuelt tilrettelagt og anvendelsesorienteret undervisning

- Den faglige undervisning i dansk og matematik er individuelt tilrettelagt med fokus på den enkeltes faglige niveau og behov og samtidig med fokus på et positivt læringsmiljø.
- Der anvendes faglige test til at afklare den enkeltes faglige niveau og tydeliggøre den løbende progression for både lærere, vejledere og den unge selv.
- Den faglige undervisning er i høj grad anvendelsesorienteret med fokus på den unges uddannelsesønsker. Der anvendes for eksempel opgaver, der er rettet mod konkrete erhvervsuddannelser og brancher, og der sikres en kobling mellem det faglige stof og den unges personlige kompetenceudvikling.



Systematisk personlig kompetenceudvikling

- Fokus på udvikling af de studiestrategier og personlige kompetencer, der er afgørende for at gennemføre et uddannelsesforløb. Fx ved at arbejde med følgende syv konkrete kompetencer: selvkontrol, engagement, vedholdenhed, social intelligens, taknemmelighed, optimisme og nysgerrighed.
- Udvikling af de personlige og studiemæssige kompetencer integreres systematisk i den faglige undervisning.
- Der tages afsæt i en fælles metode og sprogbrug blandt aktørerne.
- Der anvendes eventuelt logbøger til at tydeliggøre mål og udvikling.



Afklaring og brobygning til videre uddannelse

- Besøg på erhvervsskoler sikrer afklaring af de videre uddannelsesvalg.
- Vejlederne følger de unge hele vejen i mål – også med ansøgning til uddannelse og løbende opfølgning efter endt UPGRADE-forløb.



Forpligtigende og tæt samarbejde mellem aktørerne

- Tværgående samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne, ungdommens uddannelsesvejledning og jobcentre – både om visitation og om afvikling af forløbene.
- Parterne aftaler klare rollefordelinger og rammer om forløbene.
- Der er afsat ressourcer fra alle parter til at sikre mindre hold (max 25 kursister) samt en målrettet vejleder-/mentor indsats for at øge fremmøde, understøtte gennemførelse og overgang til næste uddannelsestrin.
- Der prioriteres en grundig overlevering, når nye aktører og personer kobles på forløb.

UPGRADE

Inspiration til undervisningsforløb og -materialer

Inspiration til undervisningsplaner og -materiale findes i bilagene til denne rapport. Bilagene består blandt andet af konkrete eksempler på:

- Visitationskema
- Forløbsskema
- Eksempler på undervisningsforløb og –materiale til dansk og matematik
- Logbog til og undervisningsmateriale til PKU

Bilagene kan downloades på www.kvuc.dk/upgrade.